

KMETSKI LIST

Štev. 19.

Ljubljana, 8. maja 1940

Leto XXII

BESEDA V RESNIH DNEH

Kadar narodu kakorkoli preti nevarnost s te ali one strani, je njegova prva življenjska dolžnost, da z notranjo slogo poveča in utrdi svojo odpornost na zunaj ter učvrsti in okrepi svojo notranjo življenjsko silo. Narod, ki tega ne zna, je sam sebe zapisal smrti, v najboljšem primeru pa vsaj trajni nesvobodi, večni odvisnosti od tuje volje in večni roboti za tuje cilje in koristi.

Enotna volja

je prvi vidni izraz narodove sloge. Življenje je večno gibanje, večno tekmovanje ali — če hočete reči tako — trajna borba. Kakor se stoječa voda usmrači, kakor posamezen ud na telesu ohromi, ako le predolgo miruje, tako se tudi narod polagoma pomehkuži, ako ni v njem primerne razgibanosti in tekmovanja sil.

V normalnih razmerah se to gibanje javlja v trenju in tekmovanju med različnimi sloji in stanovi v narodu pa med različnimi svetovnimi in socialnimi pogledi na družbo in svet, kar se javlja v političnih strankah in strujah. Za normalne razmere pravimo, je to koristno in celo potrebno, ker sili posameznika in skupine, da v čim višji meri razvijejo in izveščajo svoje življenjske sile.

Spričo tega je pač vse modrovanje o neki večni zadovoljnosti, ki naj bi se javljala v tem, da bi vsi ljudje enako gledali in mislili, le medla sanjarija. Razgibanost in raznolikost je življenjska potreba, je nujnost. Toda ta razgibanost mora pri umskem bitju služiti višjemu cilju, skupni blaginji, dvigu in napredku. V bistvu se mora torej tudi v vseh notranjih borbah in trenjih v narodu kazati enotna volja, ako naj bodo ta trenja zdrava.

Vsi na branik

V trenutku, ko se pojavi nevarnost od zunaj, se položaj bistveno spremeni. Sile, ki so bile razgibane prej v notranjem tekmovanju, se morajo naglo in prožno strniti v obrambo za navzven. To ni nobena posebna zahteva, ni nikaka izredna vrlina, ampak samo čisto logična posledica pravičnega pojmovanja narodnih dolžnosti. Kjer to ni v zadostni meri in dovolj hitro dosegljivo, tam je znak, da je bilo tudi v notranjem tekmovanju že prej nekaj nezdravega posredi.

V sedanjih dobah skoraj ni naroda na svetu, prav gotovo pa ne v Evropi, ki bi se smel vdajati varljivim prividom, kakor da je res varen pred iznenadenji. Mednarodno ozračje je polno strahotne napetosti kakor oblaki v pasjih dneh. Zdaj sproščena sila udari sem, zdaj tja, prav kakor strele iz oblaka v oblak.

Zaradi tega vidimo, da žive vsi narodi v stalni pripravljenosti, da to svojo pripravljenost stalno stopnjujejo in izboljšujejo. Povsod prevladuje geslo: Vsi na branik! — zaradi

česar se morajo notranja trenja v skrajni meri umakniti višjim in nujnejšim nalogam.

Ze v nekaj primerih smo imeli tekom zadnjega leta priliko videti, kakšna usoda zadene narode, ki te prvenstvene naloge niso dovolj hitro in dovolj globoko razumeli. Zgodovina zadnje dobe je s kruto resničnostjo obnovila zgodbo o Svetopolkovih sinovih. Nekateri znaki bi pa dajali celo slutiti, da niso tej razkrojevalni bolezni podvrženi samo mladi in neizkušeni narodi, ampak da ji deloma podlegajo celo taki, ki smo jih bili zaradi njih državniške modrosti vajeni gledati s spoštovanjem.

Pravičnost je vir moči

Kakor vsak mlad organizem, smo morali tudi mi preboleti in deloma še prebolevamo celo vrsto porodnih bolečin. Prišli smo skupaj ljudje, ki smo po krvi in jeziku eno, a nas je usoda s sodelovanjem nam sovražnih sil razdvojila in drugega drugemu odtujila življenje v različnih kulturnih območjih, življenje pri različnih gospodarjih nam je vtisnilo vsakemu svoj pečat.

Spričo tega so pri nas notranja trenja bolj razumljiva nego kjerkoli. Kljub vsemu temu pa mora vendar pravičnost ostati temelj vsake borbe, vsega tekmovanja in vsakega dela.

Ta pravičnost zahteva, da se vsem državljanom prizna enakost pred zakonom. Če imamo državljani enake dolžnosti, moramo nujno imeti tudi enake pravice. To je edino zdrava pot v narodno slogo, v tisto slogo, ki jo terja od nas resnoba sedanjih dni. Samo občutek, da je v svoji državi deležen vseh pravic, nalaga vsakemu državljanu tudi dolžnost, da iz lastnega nagiba v primeru potrebe stavi domovini vse svoje sile na razpolago.

Zalostna doba dr. Stojadinoviča je ustvarila pri nas nevzpodbudne razmere. Njih idejni in dejanski oče je šel po poti in v usodo, ki je bila za tako delovanje neizbežna. Treba pa je vsekakor tudi po vsej Jugoslaviji v interesu pravičnosti odstraniti kvarne sadove nevesele in mrke Stojadinovičeve dobe. Kakor hitro se bo to zgodilo, bo narod brez posebnega truda kmalu notranje enoten in tako močan, kakor to od njega terja čas.

Ne oblika, važna je vsebina

Usodna doba nas je zajela v trenutku dela na notranji preureditvi skupnega doma. Razumeli se, da se tudi pri tem pojavljajo bolečine, ki so pogosto prav občutne. Z ozirom na našo raznoliko preteklost se javljajo vedno znova sredobežne sile, ki pod različnimi krinkami skušajo rušiti in rahljati skupnost. Mesto za jedro, se marsikdaj ljudje pri nas bore za lupino.

Spričo teh in takih razmer čutimo dolžnost naglasiti v teh resnih časih, da ni toliko

Glej članek o Norveški na 2. strani!

važna oblika kakor vsebina. Ni važno, če se Hrvatska imenuje banovina ali ne, ampak je važno, če so na tem ozemlju vsi državotvorni sloji deležni enakih pravic.

In kar velja za ta primer, velja za vso državo! Kdo ima pravico ljudi in skupine, ki so po svojem programu, po svojem delovanju, po svojem dejanju in nehanju dokazali, da so z dušo in telesom vdani domovini, odrivati kakor manjvredne? Ali so res nekateri manjvredni državljani, da se jim brani delež pri tistih pravicah in ugodnostih, ki bi po svoji usposobljenosti imeli pravico do njih?

Izmed mnogih smo omenili samo en dejanski primer, ker nočemo razburjati in vzbujati slabe volje, ampak v interesu skupnosti le opozarjati na pravičnost, ki je podlaga mirnega sožitja.

Zato pravimo: v dneh, kakor jih preživljamo, bodi pravica — ne le pravica po črki, ampak po vesti, edino vodilo. Pri namestitvah, pri oddaji koncesij in javnih del, pri podeljevanju pomoči in podpor naj se upošteva spo-

sobnost in potreba prosilcev in interesentov, pa smo izvedli notranjo mobilizacijo narodov.

Kdor pa danes s spletkami in natolcevanjem, z brezimnimi klevetami in ovaduštvom hoče prikrijevati plesnivi blagoslov strankarskega koritarstva in zaplečkovanja, ta je sovražnik naroda in države. Naj se taka težnja pojavi v kateremkoli predelu naše skupne domovine, bi bila vsega obsojanja vredna. Njeni predstavniki in zagovorniki naj bi brez popuščenja takoj občutili vso strogost in silo zakona, ki ga imamo za take primere.

Náš narod je v svojem jedru zdrav, zato lahko trdno upamo, da bo znal svoje zdravje uveljaviti tudi v svojih vrhovih. To je naša vera, naše prepričanje. In ob tem prepričanju in v taki veri z zaupanjem gledamo v bodočnost.

Narod, ki je znal maščevati Kosovo, narod, ki je mogel preboleti albansko Golgoto, bo znal v pravem trenutku tudi odstraniti sence, ki bi kvarile in maličile njegovo resnično podobo!

Tekma laži

Vsaka doba ima neke značilnosti, po katerih preide v zgodovino. Za našo dobo bo menda ostala kot sramoten pečat najbolj značilna laž.

Menda še nikdar v zgodovini ni bilo izrečenih toliko neresnic kakor vprav dandanes. Iz te grmade najrazličnejših trditev in zavijanj je pogosto skoraj nemogoče razbrati vsaj približno resnico.

Že sama vojna poročila raznih držav so tako enostranska in enolično pobarvana, da si jih vsakdo lahko zmeraj tolmači po svojem okusu. To je vsaj deloma razumljivo, ker nihče ne bo vedoma izdajal svojih tajnosti, pač pa bo skušal s primernim prikrojevanjem poročil ohranjevati in po možnosti še dvigniti udarnost v lastnih bojnih vrstah ter moralo v zaledju.

Hujša je propagandna ofenziva, ki se vrši v stotero oblikah in na nešteto načinov v sovražno in nevtralnno ozemlje. Razen radia, letakov in podobnih pripomočkov je tu na delu nebroj agentov in vohunov, ki imajo nalogo begati javnost. To početje na oko nedolžnih armad je hujše, ko delo bomb in granat. Zato posebej opozarjamo tudi naše čitatelje, naj bodo pri sprejemanju in širjenju raznih vznemirljivih vesti silno previdni, nasproti neznanecem in tujcem pa nezaupni.

Kakor ponarejevalci denarja in podobni spekulanti obljublajo ljudem najprej nebesa na zemlji, a jih končno samo pahnejo v nesrečo in sramoto, tako je tudi s takimi špijonskimi agenti.

Tak pritepenec zmeraj vse ve. Kar je vodilnim generalnim štabom uganka, kar je največjim diplomatom skoraj nerazrešljiva naloga, to je njemu tako rekoč otroška igračka. V skromni podobi trgovskega potnika, izletnika, priložnostnega obrtnika in sploh kakega takega poklica, da lahko pride s podeželskim človekom v neposreden stik, se primuzne k vam in se vas prime ko polževa slina. Kakor hitro se mu zaupate, ste že v njegovi oblasti.

Naravno vam bo »zaupno« omenil, da ima dobre zveze. Njegov sorodnik je minister, general ali visok diplomat, znanec ima v vseh centralnih uradih, sam pa je skromen in želi vsem ljudem samo dobro.

Če se takemu človeku pozna tujstvo že v sami izreki, imate lahek posel. Beseda ga izdaja, odkod je in čigave koristi zastopa. Ako se tak človek zanima za stvari, ki tujca prav za prav ne bi smele nič brgati, lahko opravičeno sumite, da imate opravka s plačancem, ki hoče v nelepah namenih brskati po naši hiši. Opozorite nanj oblastva, ki bodo znala ukreniti potrebno, da se prepreči gorje.

Težje je s takimi ljudmi, ki obvladajo naš jezik, pa so vede ali nevede, iz koristoljubja ali tudi iz same nepoučenosti v službi tuje propagande. Ti navadno vedo vse, kaj se godi na naših mejah, najbolj natanko pa na tistih, ki jih niti na zemljevidu ne bi znali najti. Zraven se zanimajo za vsako podrobnost. Kako je z novimi cestami, koliko ljudi je na vežbah, kje služi sin ali gospodar in kako se počuti.

Na stotine in tisoče je takih vprašanj, ki morajo v človeku nujno vzbuditi sum. Poleg tega vedo navadno ti ljudje vsi enako povedati, kako imenitno je življenje urejeno drugod po svetu. Tam je vsega dovolj. Samo iz previdnosti ljudje varčujejo in so danes raje malo lačni, da bodo jutri imeli dovolj jesti. Sicer pa jim je bodočnost zagotovljena in bodo srečni vsi, ki jih doleti enaka usoda.

Po teh pripravah se začne razodevanje in povpraševanje. V tem oziru prav zanimivo in poučno slika delovanje takih tipov neki francoski list izza prvih dni sedanje vojne. Naravnost iz generalnega štaba je tak vseznalec izvedel, da so na eni strani izpraznili Francozi del Maginotove, Nemci pa del Siegfriedove črte. Tudi rusko novinarstvo je polno poročil o delovanju teh strupenih glist. Stalin, Molotov in Vorošilov ne vedo tako natanko, kaj se godi na Daljnem vzhodu, kakor te mednarodne pijavke.

Pri nas so civilne in vojaške oblasti opozorile na pogubno delovanje teh ljudi. Ako je njih delo nevarno velikim narodom, je toliko bolj,

kvarno za male. Saj smo mali narodi v primeri z velikimi v toliko na slabšem, da naletimo na mejo, kamor koli se nagnemo — že brez ozira na manjšo tehnično silo, s kakršno mali narod razpolaga.

Ali veste, s kakšno toplino in ljubosumnostjo brani bajtar vsako ped svoje zemlje? Prav tako moramo mi biti vedno budno na straži. Če smo mali, nam mora biti naša last toliko svetjša!

Tam se je zgodilo to, tam ono, tam je tekla kri, tam so pokale bombe, tam so bile ne vemo kakšne grozote. To so dnevni bliski iznajdljivih špijonov.

Bilo bi žalostno, ko bi jim kdo izmed naših ljudi nasedel. Jugoslovani smo bili zmagovalci v stoletnih krvavih borbah, bodimo še zmagovalci v boju z lažjo. Prestali smo hude preskušnje, zato tudi tej ne bomo podlegli.

Ako bo kdaj treba, imamo vojsko, ki jo zaradi njenega junaštva občuduje ves svet. Kdor bi bil poklican, da se vključi vanjo, bo z vsemi silami postal njen živi del. Komur bi bila dodeljena naloga, da drugače opravlja svoje državljanske dolžnosti, bo tudi tam — najsi kot nedorasel mladenič, najsi kot sivolasi starec — v polnem obsegu pokazal domovini in svetu, da zvestobo do zemlje, na kateri živimo, Jugoslovani izpričujemo in potrjujemo z dejanji.

Tekmi laži, ki je danes tako mogočno razpredena in razmahnjena, postavimo nasproti trdnjavski zid narodne in državljanske zavednosti. Ob njeni gorečnosti naj si osmudi mračnjaška krila vsakdo, ki bi skušal pri nas polagati kukavičja jajca v naše pošteno gnezdo.

Ako bomo vsi sledili klicu domovine, nam utegne biti prihranjena nekatera bridka preskušnja. Upajmo, da je naš narod dovolj zrel in ne bo maral na vabilo raznih sumljivih klatežev brskati po strupeni žerjavici, dokler lahko pošteno gospodari za svojo mizo.

Norveško vprašanje na prevesici

Nenadna zasedba Danske in nemški vdor na Norveško je pred tedni obrnil pozornost vsega sveta na evropski severozapad in sever. Pričakovalo se je, da se bodo tam odločilno pomerile zavezniške, zlasti angleške in nemške vojne sile.

Medtem so se dogodki razvili bistveno drugače. Med angleškim in nemškim brodomjem so se bile res vnele hude bitke večjega obsega, o katerih smo tedaj tudi v našem listu poročali. Izgube so bile na obeh straneh znatne, a za Nemčijo toliko bolj občutne, ker je nemška vojna mornarica izgubila v teh bojih tretjino svojih enot.

Po drugi strani so angleške čete skupaj z ostalimi zavezniškimi in norveškimi doživele na kopnem, na samih norveških tleh delen poraz, ki ga precej odkrito priznava v svojem zadnjem poročilu tudi predsednik angleške vlade lord Chamberlain.

Chamberlain priznava, da so bili Nemci letalsko v premoči in zato zavezniki niso mogli izkrcati topništva in tankov južno od Trondhjemu, da bi tako preprečili nemški prehod z juga proti temu pristanišču. Zaradi tega so morali Angleži svoje čete umakniti odtod.

Kljub temu, pravi Chamberlain, je trenutno premoč v ravnotežju sil na Norveškem na strani zaveznikov. Nemčiji se tu ni posrečilo doseči takega uspeha kakor na Danskem. Imeli so velike izgube na kopnem, na morju in v zraku, evndar kljub temu Norveške niso mogli zavzeti in je še nadalje dovoz železne rude čez Narvik v Nemčijo za dogleden čas ustavljen.

Glede izgub na morju navaja lord Chamberlain v bojih za Norveško te-le številke:

Nemčija je izgubila 2 oklopnici, ki sta bili poškodovani, potopljeni pa so bile 3 do 4

križarke, 11 rušilcev, 5 podmornic in 30 transportnih ladij. Skupno je torej Nemčija v sedanji vojni izgubila nad 60 ladij.

Anglija je v teh bojih izgubila 4 rušilce, 3 podmornice, 1 eskortno in 5 ribiških ladij. Pet drugih bojnih ladij je bilo poškodovanih po nemških letalih, a neka tovorna ladja je bila torpedirana.

Po drugi strani poročajo Nemci, da so se zavezniške čete umaknile iz srednje Norveške. Angleška poročila priznavajo, da so zavezniške čete izpraznile tudi Namsos, za katerega so se pred nedavnim bili hudi boji.

Tako je dejansko vsa južna in srednja Norveška prepuščena Nemcem. Ker šteje norveška armada trenutno komaj kakih 30.000 mož, se te čete ne bodo mogle dolgo upirati nemški premoči.

V zvezi s tem delnim neuspehom naglašajo angleški tisk, da zavezniško delo na Norveškem vendar ni bilo zastoj in ga je treba nadaljevati. Kot glavne uspehe navaja: zavezniške čete so omogočile norveški odpor. Nemci so izgubili tretjino svojega brodomja in so tudi sicer na Norveškem utrpeli velike izgube, pri čemer je severna Skandinavija še vedno v zavezniških rokah. Razen tega morajo Nemci na Norveškem vzdrževati močne vojaške sile, ki so izpostavljene stalni nevarnosti zavezniških napadov. To pa slabi vojaško moč Nemčije na drugih bojiščih.

Po drugi strani ocenjuje zlasti ameriški tisk angleški neuspeh kot zamudo. Nemci so Angleže na Norveškem prehiteli.

Ob taki sliki je težko reči, kako se bo nadalje razvijal položaj na evropskem severu. Po vsem se da posneti, da zavezniki ne smatrajo norveških bojišč za tako bistveno važne kakor je skrajna kazalo. Ali je to taktično premišljeno

in smotreno ravnanje, ali pa je samo pomoč v stiski, to bo pokazala šele bodočnost.

Vsekakor je značilno, da se v delu angleškega tiska govori o možnosti in potrebi sprememb v vladi. Nekateri listi celo zahtevajo Chamberlainov umik. Kot njegovega naslednika navajajo lorda Churchilla.

Bržkone so taka ugibanja pre nagljena, vendar pa so značilna za razpoloženje, ki je zavladovalo v Angliji po zadnjih dogodkih. Zdi se, da se je norveško vprašanje in z njim tudi vprašanje sedanje vojne približalo važni, morda celo usodni prevesici.

Slovenski kmetski materi

Maj, ta cvetoči mesec prerojenega življenja, je sodobni človek namenil počastitvi matere.

Kakor povsod, se sedaj tudi mi s spoštovanjem, hvaležnostjo in ljubeznijo spominjamo slovenske matere, zlasti pa slovenske kmetske matere, ki je mučeniška posoda vsega našega življenja tekom dolgih stoletij.

Preresni so časi, da bi se topili v omladnih besedah. Rečemo pa, da tajinstveno veličastni in junaški majki Jugovičev lahko vzporejamo našo kmetsko mater, ki v odrekanju in zatajevanju same sebe vzgaja rod za rod.

Kmetska mati nam je dajala doslej največje sinove, od Vodnika in Prešerna vse do današnjih dni.

Kmetska mati nam je dajala in daje junake, ob katerih živem zidu kljub vsem zunanjim

viharjem lahko doslej mirno utriplje srce domovine.

Vprav ta kmetska mati je bila v vseh najtežjih časih živ žrtvenik, na katerem je darovala sama sebe in svoje najdražje, svoje sinove.

Ako bo ukaz zgodovine tak, da bo morala naša mati še enkrat čez goro in skozi morje trpljenja, vemo, da bo vredna svojih prednic.

V tej veri veljaj slovenski kmetski materi za vso njeno junaško dobroto in ljubezen naše iskreno spoštovanje. Naj se zgodi karkoli, vedno ostaneta živo povezana mati in sin. Kakor mati žrtvuje življenje za pokolerje, tako so tudi vsi njeni sinovi pripravljeni dati vse za mater.

To preprosto zagotovilo naj bo vezilo slovenski kmetski materi za mesec maj in za vse življenje!

poslušali. Na tem mestu se tov. tajniku Zveze iskreno in tovariško zahvaljujemo.

Po predavanju se je razvila debata, na kateri se je razpravljalo o posameznih vzgojnih in kulturno-prosvetnih vprašanj, nato pa je tov. Peček pozval mladino na vztrajno delo in zaključil uspelo predavanje.

Kardoš Ludvik
načelnik prop. odseka

Mota pri Ljutomeru

Pravila za ustanovitev Društva kmetskih fantov in deklet smo vložili na okrajnem načelstvu, istočasno pa smo pričeli tudi z delom. V nedeljo, dne 28. aprila je v ta namen pri našem pripravljalnem odboru Društva kmetskih fantov in deklet predaval Zvezin tajnik o nalogah kmetske mladine in pomenu Društev kmetskih fantov in deklet. Predavanju so tovariši in tovarišice sledile z izrednim zanimanjem, ker smo slišali pravo in resnično povest o kmetskem človeku in njegovi vlogi za napredek narodne celote. Ne glede na to pa smo se že prej trdno odločili organizirati Društvo kmetskih fantov in deklet, da bomo lahko kot mladi ljudje dosegli tisto po čem so naši stari samo hrepeneli. Prizadevanju predsednika pripravljalnega odbora tov. Roškarja ml. tov. Nade Rajhove, tov. Lupšove in ostalih hočemo strnjeno slediti, da bo tudi naš okoliš dostojno zastopan v sklopu kmetsko-mladinskega gibanja.

Vaneča

Moramo se tudi mi zglasiti, da se bo povsod vedelo, da naša vas ni zadnja pri delu na izobrazbi kmetske mladine. Društvo kmetskih fantov in deklet v Vaneči je še sicer mlado in v marsičem delo ne teče gladko, to pa nam vedno daje vzpodbudo, da se v vsem spopolnimo in da z lastnimi silami dosežemo tisto, kar našemu kmetskemu človeku manjka povsod in ob vsaki priložnosti. Radi povzdige in smisla za delo radi tega da bi vsi razumeli pomen dela in ga tudi vedeli ceniti, smo hoteli prirediti v preteklem mesecu tekmo tolkačev mako, ki pa je, ne po naši krivdi, izostala.

Prejšnjo sredo nas je obiskal zvezin tajnik tov. Ivan Nemeč in predaval o samovzgoji in ideji kmetsko-mladinskega gibanja. Predavanje je bilo napovedano na sedmo uro zvečer, predavatelj pa je prispel po blatu in dežju šele ob

9. Kljub temu smo ga vsi brez izjeme počakali pri tov. Eleku, da bi slišali njegovo besedo. Po enournem predavanju in po splošni debati smo res postali, kakor je rekel tov. predavatelj, številna telesa enega duha, ki nam bo tudi v naprej pomagal k napredku. Obljubljamo tov. tajniku, da se bomo njegovih besed držali in vse storili za povzdigo in izobrazbo naše prekmurske in slovenske vasi.

Št. Pavel pri Preboldu

Društvo kmetskih fantov in deklet v Št. Pavlu pri Preboldu je imelo svoj 8. redni letni občni zbor v nedeljo dne 28. aprila 1940 v znamenju preporeda naše vasi. Zaživeli smo novo življenje, akoravno pot, skozi katero imamo iti ni nastlana z rožami. Toda, kjer ni žrtev, ni napredka, tega se morajo zavedati predvsem oni, katere krog in krog obdajajo nasprotniki.

V novi odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši in tovarišice:

Žličar Jože, predsednik; Kač Jože, podpredsednik; France Gril, tajnik; Zohar Darko, blagajnik, knjižničar; Blaznik Ivan, nam. Šlander Vera, Revizorji: Turšek Aleksander, Šribar Jože, Delegati za Zvezo kmetskih fantov in deklet Ljubljana; Zvezo kult. društ. Maribor; ter Okrožje so: Kač Jože, Gril France, Turnšek Aleksander in Žličar Jože.

Delegat Zveze, tov. Jože Danev nam je poročal o delovnem načrtu, o udejstvovanju, delovanju ter pomenu naše organizacije. Ob slovesu pa nam je orisal, naš pokret, ter borbo nekdanj pred več stoletji do danes, ter nas vzpodbujal, da delamo in stremimo za cilji, ki bodo vodili naše gibanje do zmage za naše bodoče novo življenje! Tajnik.

Škofja vas

Pri društvu kmetskih fantov in deklet v Škofji vasi se je vršil redni občni zbor v četrtek dne 2. maja t. l. Na občnem zboru je bil izvoljen za predsednika tov. Milan Kožul. Po občnem zboru je bilo prirejeno za člane društva predavanje o samovzgoji in samoizobrazbi kmetske mladine. Predaval je Zvezin tajnik tov. Iv. Nemeč in se mu za njegove besede najtopleje zahvaljujemo. O poteku občnega zbora in delovanju društva bomo v kratkem poročali.

Angela Majaronova

V Borovnici je te dni za vedno nehalo utripati srce blage slovenske matere Angele Majaronove. Vzorno pokojnico, ki je znala vedno in v vsakem primeru tolažiti bridkosti bližnjega, ohranimo zaradi njega plemenitega človekoljubnega in narodnega dela vsi v trajno hvaležnem spominu. Bodi ji počitek v rodni grudi lahek, svojcem pa veljaj naše sožalje.

Kmetska mladina

Medvode

Sporočamo, da je imelo Društvo kmetskih fantov in deklet v Medvodah svoj redni občni zbor, na katerem smo položili obračun svojega dela in napravili načrte za bodočnost. Spoznanje in zavest vedno bolj prodira v nas, ko se je dobro videlo na občnem zboru, kjer se je iz številnih članov in članic zrcalila samo ena velika misel kmetsko-mladinske ideje. Po končanih obravnavah o poročilih posameznih funkcionarjev se je izvolil novi odbor, v katerem so tovariši in tovarišice: Janez Krifc, predsednik; Ruža Pavlin, podpredsednica; Štefka Drešar tajnica; Janko Babnik, blagajnik; Janka Knific, knjižničarka; Avgust Alič, praporščak; Štefka Drešar, načelnica ženskega odseka; Janez Tekovnik, načelnik propagandnega odseka. Odborniki so: Tine Janhar, Alič Avgust, Veber Andrej, Ludvik Bergant, Rozka Drešar, Rezka Škofic in Škulj Milan. Delegati za Zvezo so: Tine Janhar in Ruža Pavlin, za okrožje Janez Knific, Štefka Drešar. Za Šmarnogorski okraj Alič Avgust in Pavlin Ruža. Preglednika računov sta Bergant Franc in Boris Možina.

Sebe borci

V ponedeljek dne 9. aprila t. l. je prišel v našo vas Zvezin tajnik tov. Ivan Nemeč in predaval o kmetsko-mladinski ideji in nalogah Društva kmetskih fantov in deklet za preporedo podeželja, oziroma našega kmetskega človeka. Tov. Peček je uvodoma pozdravil predavatelja in povdaril, da so Sebeborci, zlasti pa organizirana kmetska mladina z veseljem sprejeli vest, da nam je Zveza poslala delegata, ki naj pojasni ukaželjni mladosti njene naloge in način samovzgoje ter izobrazbe. Nabito polna soba tovarišev in tovarišic, ki so člani našega Društva kmetskih fantov in deklet, je s posebno prijaznostjo in toploto sprejela svojega vodilnega funkcionarja, ki nam je povedal toliko lepega, novega in vzpodbudnega, da smo ga odprtih ust

Doma in drugod

KONCENTRACIJSKA VLADA

Po vsej državi se pojavljajo v časopisju zahteve po koncentracijski vladi, ki jo narekujejo današnje zunanje politične razmere. Prav tako se pojavljajo z dneva v dan take zahteve pri vseh narodno obrambnih in nacionalnih organizacijah naše države, ki podčrtavajo, da se morajo v teh težkih časih umakniti vsa notranja politična trenja in spori in da se mora tudi v političnih krogih postaviti na prvo mesto odločna volja po skupni obrambi naše svobode in državne neodvisnosti ter dati tej volji vidnega izraza v složni koncentracijski vladi. Reševanje notranjih problemov naj pride na vrsto tedaj, ko bodo naše meje mirne in zunanje nevarnosti dokončno odstranjene. In če postane tudi kako vprašanje naše notranje politike neodložljivo, ga bo koncentracijska vlada neprimerno lažje reševala.

Ideja sloge med Srbi, Hrvati in Slovenci in njihove usodne medsebojne povezanosti se danes vidno kaže med narodom po vsej državi. Le nekateri političarji predstavljajo tej slogi in skupnosti gotove pogoje in pridržke glede koncentracijske vlade.

HSS bi pristala na koncentracijo le pod pogojem, da se sodelujoče stranke izjavijo za sporazum. JRZ odklanja koncentracijsko vlado in bi pristala največ na razširitev sedanje vladne zveze na še kako drugo stranko iz opozicije. SDS se sicer izjavlja za koncentracijo, toda je v vsem solidarna s HSS kot predstavnicca Srbov na Hrvatskem. Zemljoradniki, ki so pri vladi, previdno molče. Opozicijske stranke NRS, JNS, demokrati in socialisti se zavzemajo za koncentracijo, kakor jo narod v tem času zahteva in kakršno zahtevajo današnje mednarodne razmere.

Opozicijske stranke ne morejo stopiti v kako razširjeno vlado sedanje koalicije HSS in JRZ,

Ustvariti se mora docela nova situacija, ki bo postavila vse stranke v isti položaj in iz

nje naj se rodi koncentracija z najzvišenejšim programom čuvanja narodne svobode

Opozicijske stranke se ne branijo prevzeti v teh časih vso soodgovornost za vodstvo državnih poslov, čeprav jim vloga kritika strankarsko mnogo bolj koristi. Na njihovi strani torej ni zapreke za ustvaritev nove situacije.

JUGOSLOVANSKA NACIONALNA STRANKA IN OBČINSKE VOLITVE

Na Vnebohod se je vršila v Splitu konferenca delegatov Jugoslov. nac. stranke za primorsko banovino. Konferenca so se udeležili tudi podpredsednik stranke g. Jovo Banjanin, gl. tajnik g. dr. A. Kramer, in bivša min. dr. Andjelinović ter dr. Auer. Po konferenci se je vršila seja banovinskega odbora, ki je razpravljala o stališču stranke do razpisanih volitev na Hrvatskem. Odbor je sklenil, da se stranka teh volitev ne udeleži. Svoj sklep je odbor utemeljil v posebni resoluciji, ki pravi med drugim:

Z ozirom na dejstvo, da se vršijo te volitve z javnim glasovanjem, da ni vpoštevan princip proporca, da se občinski predsedniki volijo lahko tudi izven izvoljenih odbornikov, da je občinska avtonomija izigrana s tem, da je občinam odvzeta oblast nad občinskimi uradniki, da se predvideva in deloma že izvaja pregrupiranje občin po strankarskih računih, ne da bi bile prizadete občine vprašane, da totalitarni režim izključuje možnost nastopa opozicije, da javno glasovanje ob asistenci Hrvatske seljačke zaščite že v naprej onemogoča vsako misel na svobodno opredeljevanje volilcev, je banovinski odbor sklenil, da Jugoslovenska nacionalna stranka pri teh volitvah ne bo sodelovala. Vendar prepušča JNS svojim prijateljem, da v poedinih slučajih in v poedinih občinah po lokalnih razmerah in potrebah lahko z ostalimi lokalnimi opozicijskimi skupinami sestavljajo kandidatne liste, ki pa ne smejo v nobenem

slučaju imeti strankinega značaja, pri čemer morajo biti izključene skupine, ki imajo drugačne poglede na splošni državni in socialni red.

OBČINSKE VOLITVE NA HRVATSKEM

Občinske volitve na ozemlju banovine Hrvatske se bodo vršile 19. maja. Ker bodo volitve v kmetskih občinah javne, je časopisje HSS zatrjevalo, da ne bodo imele političnega značaja in da se kandidatne liste ne bodo postavljale na strankarski podlagi. Kljub temu prve mu izgovoru iz očitvidne zadrega pa piše sedaj »Hrvatski dnevnik«, da bodo nastopile pri razpisanih volitvah samo one stranke, ki so zastopane v vladi in sicer HSS, SDS in JRZ. Opozicija torej po napovedi Mačkovega glasila ne bo nastopila. Razlogov pa list za svojo trditev ne navaja nobenih in jih v takem pojmovanju tudi ni treba.

Tojnik SDS Kosanović je na seji strankinega vodstva v Zagrebu dejal, da bo SDS pri teh volitvah nastopila v vseh občinah, kjer ima svoje pristaše. Kjer so Srbi in Hrvati mešani, bodo postavljene skupne liste SDK.

Iz tega sledi, da bodo občinske volitve na Hrvatskem politične.

PRESEDNIK VLADE

g. Dragiša Cvetković je izdal na Srbe v banovini proglas, v katerem jim priporoča, da se naj udeležijo razpisanih občinskih volitev in da naj sodelujejo s Hrvati.

SAMOSTOJNI DEMOKRATI

V Zagrebu se je vršila seja vodstva SDS, na kateri je govoril tudi podpredsednik HSS g. inženjer Avg. Košutić. V svojem govoru je Košutić povdaril zasluge, ki si jih je pridobila Samostojna demokratska stranka kot predstavnicca Srbov na Hrvatskem za sporazum in za rešitev hrvatskega vprašanja ter za ustanovitev banovine Hrvatske.

JRGOSLOV. NAC. STRANKA

je imela dobro obiskano zborovanje v Šibeniku in Dubrovniku. Na zborovanjih so govorili Jovo Banjanin in dr. Andjelinović.

Predsednik stranke g. Peter Živković je pri-

Med košnjo in žetvijo

»Ni treba, Tine! Bila sem že nekaj časa pripravljena na to —«

Skrila je obraz v dlani in malone omahnila na mizo, a Vuzdenčanov je silil:

»Kje si vendar izvedela? Ali sta celo z očetom kaj govorila, ko se mu je danes tako mudilo?«

Jerica ga je trudno in tuje pogledala:

»Misliš, da nimam oči?«

»Saj ti nisem nikoli rekel, da si slepa«, se je začela v fantu dramiti nejevolja.

»Viš, zato tudi ni treba ovinkov«, si je opomogla mladenka. »Kaj bi se umikala, ko veva, da ni mogoče uiti!«

Brez umevanja se je Tine spet nasmehnil:

»Saj se mi le ti izmikaš.«

»Šale je bilo več kot dovolj«, se je dekle zagledalo skozi okno in zdrznilo:

»Tamle gre. Ne maram, da bi bile zastran mene kakšne govornice in solze. Bodi pameten, Tine, in pojdi!«

»Kdo gre, Jerica? Kaj vendar govoriš?« stopi Tine k njej in pogleda skozi okno, pa lastnim očem ne more verjeti. Raz vas prihajata Anica in Zemljanova Majda. »Menda ti vsaj ta prekljasta krivulja ne roji po glavi?« sikne fant in nenadoma stisne mladenko k sebi. »Kaj sem ti storil, Jerica, da se tako vedeš?«

Staretova podrhtava in se brani:

»Zakaj jo zaničuješ, če ti bo žena —«

»Žena —?« zateglo odjekne Tinetov glas in tako je fant prevzet, da srdito zaškriplje z zobmi.

»Živemu ne«, se zamolklo trga iz njega, »kvečjemu mrtvemu!«

Jeričine krotke oči zableste in se takoj spet zapro.

»Zakaj si prej rekel, da sta govorila z očetom«, šepeta in ne more nič misliti, takšno bolestno sladko razkošje jo premaguje.

Tine jo dvigne kakor otroka:

»Noričica zbegana, saj mi nisi niti dala izgovoriti!«

Potlej sede, si jo posadi v naročje in začne praviti, kako mu je bil prejle prigovarjal oče, naj si poišče nevesto. Zdaj je prišel, da se posvetuje z njo, a ona —

»Ne zameri, dragec«, ga prekine Jerica s toplim poljubom. »Belarjeva Špela je prejle vsa v eni sapi pribezljala in mi je začela praviti, naj bom pametna in naj odstopim, češ da že Peter ravna za vaju —«

»O, ti kolovrat švedrastil!« ploskne Vuzdenčanov in pove, kako je domov grede naletel na Petra in Majdo in kakšen smeh je bil, ko je razposajena ciganka jela kruljavemu Belarju brati levite.

»Tista je hodila že tudi okoli naše hiše, pa so jo oče nagnali«, se je zasmejala Jerica in je bila hip za tem spet v skrbeh:

»In misliš, da bi me vaš oče marali?«

»Greva pogledat«, se dvigne fant in jo še vedno drži na rokah. »Če oče tebe ne bi marali,

sem jaz tudi toliko, da ne maram Vuzdenčanovega grunta.«

Lahno jo je spustil in mladenka je kakor drhteč cvet obstala pred njim:

»Kaj vendar misliš, Tine? Do smrti bi si očitala, če bi te potlej kdaj videla žalostnega in bi mislila, da si zavoljo tega nesrečen.«

»Pusti to in se raje hitro odpravi«, je šlo njemu na smeh. »Jaz bi rad srečal Majdo —«

»Zakaj jo vendar mučiš?«

»Ker mi je nadležna«, se je visoko vzravnal fant in stopil k oknu:

»Anica, počakaj, pojdemo malo skupaj!«

Sestra se je zdrznila:

»Ali si ti?«

»Ali me ne poznaš?«

Majda je bledela:

»Saj res — Tine?!«

»Viš jo, tebe pa še videl nisem«, se je rogalo iz mladeniča.

»Seve, ko sem tako bolj majhna«, je skušala Majda v smeh zaviti jedkost.

Anica je stopila pod okno. Rjave oči so zvedavo pokukale v sobo, kjer se je za Tinetovim hrbtom skrivala Jerica.

»Oho, ku-kuk!«

Tine se je odmaknil:

»No, greš?«

»Grem, je dahnila Jerica in se je morala oprijeti Tineta, tako strupeno jo je tisti hip zadel Majdin pogled.

Ko je stala vsa četvorica pred bajto, so bile ženske kakor lesene in Tine drven. Vsem so bile roke odveč in nihče ni vedel, kam naj gleda.

spel v Vrnačko Banjo, kjer je imel sestanek z ondotnimi pristaši stranke.

NOVA AGRARNA REFORMA

Kmetijski minister dr. Branko Čubrilović je izjavil v Bački Topoli, da je v Jugoslaviji še okrog 300.000 oralov zemlje, ki bi jo bilo treba razdeliti agrarnim interesentom, kolonistom in dobrovoljcem.

V kmetijskem ministrstvu se že pripravlja nova uredba o agrarni reformi, s katero bo zmanjšan dosedanji veleposestniški maksimum. Razdeljena bodo tudi vzorna državna posestva med drugimi tudi Belje.

Nova uredba bo mogla tudi v Sloveniji odvojiti za agrarno reformo še veliko obdelovalne zemlje, zlasti pa ogromne gozdne površine. Počilicani naj pazijo, da se bo uredba raztegnila vsekakor na veleposestniške gozdove. O izvedbi bomo poročali.

STARE KOVANCE

morajo zamenjavati: Narodna banka, davčne uprave, Poštna hranilnica in vse pošte, tako ob-

javlja bančni in valutni oddelek finančnega ministristva.

BREZMESNA DNEVA

Vlada je pripravila uredbo o varčevanju z živili, ki bo v kratkem uveljavljena.

Uredba uvaja po vsej državi dva brezmesna dneva na teden in sicer ponedeljek in petek. V teh dneh je prepovedano klati govedo, teleta in svinje razen živine za izvoz. V ponedeljkih in petkih bo prepovedano prodajati sveže goveje in svinjsko meso. Javne kuhinje in gostilne v teh dneh ne bodo smele pripravljati jedil iz govejega, telečjega ali svinjskega mesa. Klanje prašičev mlajših od šest mesecev in uporaba njihovega mesa je dovoljena samo ob nedeljah in četrkih. Klanje telet izpod enega leta je sploh prepovedano. Zakaj ni mesto ponedeljka določena sreda, ki je za pretežno večino itak — verski prst?

Z novo uredbo bo urejeno tudi mletje pšenice.

Kazen za prestopke te uredbe določa do 30 dni zapora ter do 50.000 din globe.

ljena spričo dejstva, da Bolgarija in Sovjetska Rusija kot nevtralni državi gojita najtesnejše odnošaje med seboj, kar se je ravno v zadnjem času izkazalo za zelo dragocen prispevek k ohranitvi občega miru na Balkanu. Toda nevtralnost je postala v zadnjem času povsod le fiktivna. Dosedanji potek vojne nas je o tem temeljito poučil. Zato moramo vsak čas računati s tem, da nas kdorkoli lahko napade. Zato tudi izražam prepričanje, da nam bo v primeru, da bi kdo ogrožal našo nevtralnost ali nas poskušal napasti, Sovjetska Rusija pomagala nele politično, nego tudi vojaško. Spričo tega se lahko zanašamo, da bo naša neodvisnost ohranjena.

Narodni poslanec Janev spada v skupino, ki je blizu vladi in je zato njegov govor zbudil v bolgarski javnosti zelo veliko zanimanje.

KAJ JE S ŠVEDSKO

Ob vdoru nemških čet na Norveško so se v raznih svetovnih poročilih ponovno pojavile vesti, da se bo morda zapletla tudi Švedska v vojno. Pozneje so zatrjevali, da Nemčija koncentrira svoje brodoge v Baltskem morju za prevoz čet na Švedsko.

V zadnjem času pa je sovjetska vlada uradno objavila, da so se sčestali pred časom zastopniki nemške in sovjetske vlade. Ob tej priliki sta se obe vladi sporazumeli, da bosta Nemčija in Sovjetska Rusija spoštovali švedsko nevtralnost.

ALI CHAMBERMAIN POJDE?

V soboto so začeli londonski listi z vso resnostjo razpravljati o tem, kako prisliti ministrskega predsednika Chamberlaina, da bi podal ostavko svoje vlade.

Pri tem naglašajo, da je nastalo ne le v

Kaj se godi po svetu

VPRAŠANJE ITALIJE IN SREDOZEMLJA

Vedno bolj postaja jasno, da je zavezniška vojska pod angleškim vodstvom na Norveškem doživela temeljit poraz, ne samo delen neuspeh. Angleži so vso srednjo in južno Norveško prepustili usodi, kar pomeni za državo, ki je bila vse prej ko militaristična, težak in morda celo nepopravljiv udarec.

To seveda ne pomeni zmage niti za eno niti za drugo stran. Verjetno bo na severu sedaj položaj podoben onemu na zapadu. Nemci bodo držali jug in sredino, Angleži z Norvežani pa severno Norveško.

Kakor vse kaže, skuša sedaj Nemčija politično izkoristiti položaj in pritiska na svojo romansko zaveznico, da dejavno poseže v borbo. S tem je težišče vojne s severa in zapada prenešeno na evropski jug in jugovzhod, v Sredozemlje in morda celo v Afriko.

Italija se čuti v Sredozemlju ujetnika. Pot v svet ji zapirajo: na zapadu Gibraltar, na jugu Suez, na vzhodu Dardanele. Zato italijanskim kolonialnim težnjam kljub zasedbi Abesinije še ni zadoščeno.

Ze več ko leto dni traja napetost med Italijo in zapadnimi zavezniki zaradi Sredozemlja in kolonij. Italijanska politika zastopa stališče, da pomeni Sredozemlje za Italijo življenje, za druge pa samo prometno žilo. Zato zahteva Italija v Sredozemskem morju zase premoč. Na to zahtevo pa Francija in zlasti Anglija ne pristane in brzkone zlepa tudi ne bosta pristali.

Okrog tega sporanega vprašanja, ki v živo zadeva vse tri prizadete velesile in posredno tudi celo vrsto drugih večjih in manjših držav, se trenutno suče vsa evropska politika. Diplomacija evropskih in prekomorskih držav se trudi za mirno rešitev spora.

Kakor vse kaže, se bide sedanja vojna za novo preureditev Evrope in novo razdelitev kolonialne posesti za kdove kako dolgo dobo. Prav zaradi tega si je težko misliti, da bi Italija trajno ostala samo opazovalka te borbe.

V Libiji in vzhodni Afriki zbira Italija veliko vojsko. Prav tako pa zavezniki zbirajo veliko vojsko v Tunisu, Alžiru, Egiptu, Sudanu in v Keniji, torej okrog in okrog italijanskih kolonij, pod vrhovnim poveljstvom generala Weyganda.

Po teh pripravah sodeč je podoba, da se bo prej ali slej vnela v Afriki vojna, kakršne ta celina doslej še ni doživela.

Na vsak način vise nad Sredozemljem preteči oblaki. Kaj prineso, je danes nerešeno vprašanje.

NEMČIJA SVARI

V nemškem tisku je izšla vest, ki pravi, da je bil nemški vdor na Norveško samo velika vojna vaja.

Ako bi zavezniki hoteli razširiti vojno na evropski jugovzhod, tedaj jih bodo Nemci z bliskovitim udarcem prehiteli in ne bodo dali več iz rok, kar bodo zasedli.

JUGOSLAVIJA IN RUSIJA

Ruska poročila o trgovinskih pogajanjih med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo trde, da bodo tozadevni razgovori še ta teden uspešno končani. Jugoslavija se zanima v prvi vrsti za uvoz sovjetskega bombaža in petroleja.

Po končanem sporazumu o obnovi trgovskih stikov med obema državama bodo vzpostavljeni takoj tudi diplomatske zveze. Po uradnih poročilih ruskega dopisnega urada bodo vzpostavljene diplomatski stiki med Jugoslavijo in Rusijo 1. junija t. l.

Jugoslovansko trgovinsko odposlanstvo v Moskvi se je udeležilo 1. maja velike vojaške parade na Rdečem trgu pred Kremljem.

Letošnjega beogradskega velesejma se bo udeležila tudi Sovjetska Rusija. Na sejmišču bo zgradila svoj poseben paviljon.

BOLGARIJA IN RUSIJA

V bolgarskem sobranju je govoril poslanec Janev o zblizanju med Bolgarijo in Rusijo. Ob splošnem pritrjevanju vsega parlamenta se je zavzemal za vojaško zvezo med obema državama in med drugim dejal:

Naša politika je v vsakem pogledu uteme-

■ **Holandska vlada** je uvedla za vohune smrtno kazen. Dosedanji predpisi so predvidevali najvišjo kazen za vohune 15 let ječe.

■ **Nemčija je dobavila v aprilu Italiji 986 tisoč ton premoga.** Ves premog je bil prepeljan po železnici, ker je Anglija preprečila prevoz po morju.

■ **Belgijska fašistična stranka (reksisti),** ki so jo organizirali mladi pristaši belgijske katoliške stranke, je popolnoma razpadla. Te dni je izstopilo iz stranke 10 poslancev. V stranki so ostali še trije in tudi ti nameravajo v kratkem dati slovo nasilnemu nestvoru. Podoben razkroj se opaža tudi drugod.

■ **Poraz.** Vsled umika angleških čet iz srednje Norveške pišejo italijanski listi, da sta doživeli zapadni velesili popolen poraz. Ta poraz je opogumil Italijane, da so pričeli v vzhodnem Sredozemlju pripravljati napad na važne angleške in francoske postojanke.

■ **Šef iraškega generalnega štaba** je prispel v Ankaru, kjer se bo posvetoval s turškimi vojaškimi krogi o skupni obrambi v slučaju kakega napada na eno izmed obeh držav.

Nemški vojak proučuje položaj na podlagi zemljevida

opozicijskih, ampak tudi v samih vladnih krogih silno nezadovoljstvo s Chamberlainovo politikom. Očitajo mu, da se preveč posvetuje in premalo odločno nastopa.

Za poraz na Norveškem vale krivdo razen na Chamberlaina še na finančnega ministra Simona in na letalskega ministra Hoareja.

V primeru preosnove bi vstopili v vlado tudi opozicionalci. Ti pa brezpogojno zahtevajo da prevzame vodstvo vlade mlajši in bolj odločen politik.

NIZOZEMSKA ZA OBRAMBO

Te dni je nizozemski (holandski) pravosodni minister predložil dodatek k že veljavnemu varnostnemu zakonu.

V tem dodatku je za poskuse sabotaže in vohunstva določena kazen 20 let robije, v primeru vojne pa celo smrtna kazen.

NORVEŠKA V BORBI

Po delnem umiku angleških čet iz južnega in srednjega dela Norveške so se raznesle vesti, da bo sedaj Norveška odložila orožje.

Te vesti norveški uradni krogi odločno zanikujejo in izjavljajo, da se bo Norveška branila do konca. Kralj Haakon se še vedno nahaja na norveškem ozemlju. Norveška vlada ni z nemško doslej stopila v nikakršne stike za sklenitev premirja. To potrjujejo tudi poročila iz Berlina, ki zagotavljajo, da sta kralj in vlada res še na Norveškem.

Norveška vlada je medtem izdala uradna poročila, da se vsa pogajanja, ki jih morda prično podrejeni vojaški organi za sklenitev premirja s sovražnikom, vrše brez pooblastila norveškega vrhovnega vojaškega poveljstva.

Nevtralni poročevalci po teh opazovanjih in izkušnjah opozarjajo, da se morajo odslej vsi nevtralci zanašati samo še nase in na lastno moč.

AMERIKA POSREDUJE

Zavezniki so začeli zbirati v Sredozemskem morju močno vojno brodovje. V Aleksandriji sta v petek pripluli dve eskadri francoskih vojnih ladij. Nadaljne eskadre so na potu. Angleške in francoske vojne eskadre spremlja tudi večje število podmornic.

Tudi ob vzhodni grški obali je bilo opaženih več angleških vojnih ladij.

Zaradi tega je nastalo veliko vznemirjenje v Italiji, po drugi strani pa tudi v Ameriki.

Ako se vname boj v Sredozemlju, je Amerika popolnoma odrezana od Evrope. To pa bi bil hud udarec za ameriško trgovino. Morda celo tako hud, da bi tudi Ameriko samo potegnil v vojni metež.

Zaradi tega si ameriška diplomacija na vso moč prizadeva, da bi se vsaj v tem predelu Evrope ohranil mir. Ameriški veleposlanik Phillips je v tem smislu govoril z Mussolinijem in grofom Cianom, istočasno pa je prezident Roosevelt sprejel italijanskega veleposlanika. Razen njega je sprejel tudi poslanike vseh drugih, na vprašanje glede usode Sredozemlja prizadetih držav, med njimi tudi jugoslovanskega poslanika Fotića.

Od uspehov teh razgovorov in posredovanj bo zavisna tudi usoda tega dela Evrope. Vsekakor je opaziti precej ostro pisanje italijanskega tiska. Morda je to samo premišljena podpora diplomaciji, kdo ve? Morda pa je tudi priprava na dogodke, ki utegnejo postati neizogibni.

Iz naših krajev

Danes smo pričeli objavljati črtico Vlad. Pfeiferja »Mrličiči za vasjo«. Avtor je zlasti našim diletantskim odrom znan po priljubljeni ljudski igri »Rožmarin«. Več naših odrov jo je doslej z uspehom uprizorilo. Pri tej priliki ponovno opozarjamo na to igro.

Naše čitatelje opozarjamo na današnji oglas tovarne čevljev »Peko«.

× Delavci pri gradnji črnomeljske železniške proge so stopili v stavko in zahtevajo povišanje mezd.

× Beograjski župan Vojin Gjuričić je bil izvoljen za častnega občana francoskega mesta Lyon. V tem mestu je župan predsednik francoskega parlamenta Eduard Herriot.

× Vsled nedavne povodnji so bili temelji cerkve v vasi Sv. Jurij pri Petrovgradu v Banatu tako zrahljani, da se je cerkev te dni podrla. Cerkev je bila stara okoli 100 let.

× Jugoslovanski Lloyd je prodal francoski paroplovni družbi potniško ladjo »Kraljica Marija«, ki ima 10.382 bruto registrskih ton. Prodana ladja je bila ena naših najlepših potniških ladij. V začetku letošnjega leta je bila prodana na Portugalsko naša potniška ladja »Princesa Olga«. Ta je bila nekoliko manjša od »Kraljice Marije«.

× Obsojeni kmetje. Hrvaški kmetje iz okolice Križevcev so samovoljno razdelili med seboj zemljo veleposestva grofa Kiepacha in grškokatoliške škofije. Oba veleposestva sta vložila tožbe za motenje posesti. Tožba grškokatoliške škofije je bila te dni rešena in 154 kmetov je bilo obsojenih. Vrniti morajo škofiji 174 orolov zemlje. Plačati morajo skupnih stroškov din 25.000. Po sodbi so kmetje izjavili da so pripravljani dati škofiji za zemljo nekaj odškodnine, toda zemlje ne marajo vrniti, ker jim je manjka in mora njihova živina stradati, škofija pa ima zemlje preveč. Verjetno je, da bodo kmetje uspeli.

× V Dalmaciji so letos slabi izgledi za tujski promet. Druga leta je bilo ob tem času na dalmatinski obali že obilo gostov. Letos pa so še vsi hoteli prazni. Zdaj se mudi v Beogradu nemški minister za turizmo Hermann Esser, ki je razgovarjal z našim trgovinskim ministrom o letovanju nemških mladinskih organizacij v Jugoslaviji. Zaradi nenadne oboletosti je minister odptoval.

× Italijan z Bosne. Te dni so odšli poslednji transporti italijanskih kolonistov iz Bosne, ki so bili naseljeni v okolici Banja Luke. Odšlo je kakih 25 0 Italijanov. Naselili se bodo v okolici Rima na izsušenih močvirjih.

× Dviganje rušilca »Ljubljane«. Priprave za rešitev potopljenega jugoslovanskega rušilca Ljubljane v šibeniški luki so končane. Računajo, da bodo ladjo dvignili do konca tega meseca in jo prepeljali v ladjedelnico v popravilo.

× Produkcija ricinusa. Kmetijski minister je izdal uredbo, da se mora v donavski banovini

Vladimir Pfeifer:

Mrličiči za vasjo

Pšenična polja žare v prvi jutranji zarji, za bregom nekje zvonijo zornice in izmed bukovja se glasi zaupljiva pesem mladih romaric:

— Mariji se solzica utrinja...

Ob znāmenju na križpotju sloni Lenka in čaka svojega Fronca. Sinoči ji je naročil, naj ga počaka za slovo. Solze ji polze po licih in goreča molitev kipi iz srca h Križanemu. Ko končno zagleda fanta, ji začne srce burneje utripati.

»Lenka!«

Toplo jo stisne v objem in težko mu je pri srcu, ko jo gleda tako vso objokano. Kako naj ji pove, da ga je oče zavoljo nje zavrzel in mu prepovedal vrnitev v rojstno hišo?

Čez čas se končno opogumi, češ:

»Zdoma moram, Lenka, proč odtod! Taka je očetova volja. Ko je zvedel, kako je z nama, je tako pobesnel, da si ga mati, kakor je boleha in šibka, ni upala pregovarjati v tej divji jezi.«

Dekle se mu je v glasnem joku izvilo iz objema:

»Proč otod, Fronc? Proč zdaj, ko veš, da se mi iz ljubezni izvije sramota?! Kaj naj počnem in kaj bo z najinim —?!«

Vsaka beseda je zama.

»Sama stopim k očetu«, ihte podrhteva deklica, »pa mu vse priznam. Povem mu, da mo-

ram umreti, če ne privoli. Na kolena se vržem predenj in ga bom prosila kakor Boga —«

»Nikar!« mehko odvrta Fronc. »Bilo bi vse zastoj in slednja beseda odveč. Ne poznaš očeta, kakšni so. Potrpi, dekle moje, in ne hodi k njim. Tu pred samim Bogom ti povem in prisegam, da te nikdar ne zapustim. Nekaj tednov, morda mesec dni, pa pridem pote. In potem boš moja, vse žive dni samo moja. Ko naju vidiš v sreči, se tudi oče polagoma uneso. Ne boj se, Lenka, in zaupaj mi!«

Besede se bolestno trgajo iz njega. Kako naj se umakne s poti, kamor je stopil?

Dekle ga krčevito objame. Še zadnji poljub, še dolg pogled kakor v prisego, potem pa: »Zbogom!«

Dekle krčevito sklepa roke, Fronc pa usmeri korak po dolgi, prašni cesti. Za hribom še enkrat prisluhne zvonjenju domačih zvonov. Oči pijejo lepoto zlatih žitnih polj, sočno zelenje travnikov in tisto nepopisno svežino domačih gozdov, ki so ko samo božje zdravje. Po grmovju, po drevju, po hosti se spreletava ptičji zbor in gostoli soncu svoj nežni pozdrav. Visoko do zarje se dviga škrjanček in svira budnico mlademu jutru.

Fronc se zdrzne. Vsak zvok, vsak glas, celo topli dih vetra, vse so same nevidne roke, ki ga hočejo obdržati in prikleniti na grudo. Tam izpod križa pa deklica izteza roke za njim. Solze-biseri jih krasi, ko v bolečini prosijo ranjeno srce:

»Pomagaj mi, Križani, vrni mi ga, vrni otroku očeta...«

V mestu ni šlo Froncu tako gladko kakor si je bil zamišljal. Hotel se je uveljaviti kot glasbenik, a je vse kazalo, da bo zdrknil navzdol med falirane študente in popotne muzikante. Šele po dolgem tavanju je prišel na zeleno vejo in je lahko jel upati, da v kratkem pokliče Lenko za seboj.

Kot dobremu godbeniku mu je bil kapelnik, kjer je vstopil v službo, izredno naklonjen. Vzpodbujal in navduševal ga je za lepoto glasbe ter mu z očetovskimi nasveti lajšal izpopolnjevanje.

Ves srečen končno piše Fronc Lenki, da že pripravlja nov dom, topel domek, kjer bo dovolj prostora za oba in za nje, ki jih ljubezen prikljuje na svet.

V željnem pričakovanju mu minevajo dnevi. Piše drugič in piše tretjič, a odziva ni. V žerjavico dvomov in negotovosti končno plaha ne novica, ki mu jo je sporočil znanec iz domačega kraja: Domačija je pogorela do tal, a mati je tisto noč umrla od groze.

Tako je sporočalo pismo:

Plameni so že švigali visoko pod nebo, ko se je šele na plat zvonca predramila soseska. Tedaj se je med bajtami že razlegal blazni krik obupanega gospodarja, medtem ko mu je žena, ki so jo v zadnjem trenutku potegnili iz gorečega doma, od groze umirala na njivi za hišo. Sam sveti Florijan je pomagal, da je od ponosne domačije ostalo vsaj nekaj spomina. Sosedje in drugi ljudje so pomagali, kar so mogli, in rešili, kolikor se je dalo. Tudi za gospodarja so se zavzeli. Čeprav bahav in tršat, jim je bil vendar zmerom dober svetovalec.

**Pomlad
je tu!**

Kolesa, motorji,

vsi nadomestni deli
TRGOVCI POPUST!

SPLOŠNA TRGOVSKA

d. z o. z. Ljubljana
Tyrševa cesta 33

posejati na državnih in samoupravnih posestvih 3000 oralov ricinusa. Ricinovo olje se rabi za letalske motorje. Z navedeno produkcijo bomo krili vse naše potrebe.

× **Posestnica Mrak Marija** iz Stare Oselice v Poljanski dolini je šla s svojo hčerko v mlin. Ko sta se nahajali na strmem bregu, je sprožil visoko nad njima pastir Ciril Jelovčan skalo, ki je z vso silo priletela v glavo Mariji Mrakovi. Zdrobila ji je lobanjo in kmetica je bila priči mrtva.

× **Tovarna vagonov v Brodu** je dobila od države naročilo za zgraditev 15 lokomotiv za normalne železnice in 20 potniških vagonov za ozkotirne proge. Tovarne bodo zgradile za državo tudi 20 cistern za nafto.

× **V okolici Travnika** v Bosni so roparji umorili 80 letno staro Maro Svitličovo in njena dva vnuka, stara tri in štiri leta. Po strašnem dejanju so razmetali pohištvo in ukradli 1000 din.

× **Minister dr. Kulenović** je izjavil v Tuzli, da je trdno prepričan, da bo dobila Bosna-Hercegovina slično samoupravo, kakor jo ima Hrvatska.

„EKONOM“

r. z. z o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) Telefon interurban 25—06

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. **Mlevske izdelke:** pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kaša. **Poljske pridelke:** krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. **Stalna zaloga** vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo **glavno zastopstvo** za Slovenijo opekarne »Ilovac«, Karlovac za vse vrste zidne in strešne opeke.

× **Zagreško radio postajo** je prevzela banska oblast. Lastniki so dobili 1.900.000 din odškodnine. Banovina bo postajo pojačala in povečala.

× **Žrtve nesrečne ljubezni.** V bližini Sevnice so se dogodili pred kratkim kar trije samomori. Najprej je skočila pod vlak 15letna Angela Kožuh iz Presluka pri Blanci, drugi dan pa sta šla prostovoljno pod vlak Gričar Just in rudar Lipovšek Anton iz Hrastnika. Vlak je obema odrezal glavo in njuni trupli strašno razmesaril. Pri fantu so našli poslovilno psmo, v katerem pravi, da stá šla v smrt zaradi nesrečne ljubezni.

× **»Peta kolona«** se imenujejo špijoni, turisti in izdajalci v kaki državi, ki pomagajo izvršiti mirno zasedbo gostoljubne države od strani njene sosedé. »Peta kolona« je igrala zelo važno vlogo na Danskem in na Norveškem. Vođa pete kolone je bil norveški izdajalec Quis-

Za Binkošti

Peko

ling, ki je takoj po izkrcanju nemških čet v Oslu sestavil nekako novo vlado in izdal norveški vojski in mornarici nalog, da se zasedbi ne sme upirati. V peto kolono spadajo vsi nadležni tujci.

× **Za asfaltiranje ceste Banja Luka — Jajce** je gradbeni minister določil 91 milijonov dinarjev.

× **V Bajmoku pri Somboru** se je kmetski otrok igral z vžigalicami in povzročil požar, ki je domači hiši povzročil okrog 400.000 din škode. Pogorela je vsa konoplja, ki jo je imel kmet spravljeno pod streho.

× **V Kruševcu** je bil aretran odvetnik Bran ko Dimitrijevič, ker je na sodišču kradel razne akte.

× **Širši odbor za postavitev spomenika kralju Aleksandru** je na svoji zadnji seji dokončno sklenil, da naj se spomenik postavi na Kongresnem trgu v Ljubljani, oziroma v Zvezdi. Spomenik bo odkrit na Vidov dan, 28. junija letos.

× **Angleški škofoje v Beogradu.** Koncem preteklega tedna je prispelo v Beograd več angleških škofov in cerkvenih dostojanstvenikov, ki bodo vodili razgovore s predstavniki srbske pravoslavne cerkve za zблиžanje anglikanske in pravoslavne cerkve v Jugoslaviji, Rumuniji in Bolgariji.

Iz tujine

■ **Spoštovanje Švedske nevtralnosti.** Med Rusijo in Nemčijo so bile izmenjane diplomatske note o obojestranskem spoštovanju nevtralnosti Švedske. V slučaju nemškega napada na Švedsko Rusija ne bi mogla ostati ob strani.

■ **Zbiranje starega železa** se vrši ne samo v Nemčiji, marveč tudi v Rusiji. Tvornicam za orožje je bilo ukazano, da morajo zbrati najmanj 1.9 milijona ton starega železa sicer ne bodo dobile novega železa.

■ **Pomoč,** ki jo je dobila Finska v vojni z Rusijo od Švedske, Francoske, Anglije in Amerike, je znašala 350 letal, 1500 topov, 6000 strojníc, 100.000 pušk, 650.000 ročnih granat, dva in pol milijona granat za topove in 160 milijonov nabojev.

■ **Zedinjene države** so doslej prodale v tujino 188 trgovinskih ladij s tonažo 780.000 ton. Večino ladij sta pokupili Francija in Anglija.

■ **Predsednik ameriške pomožne akcije** za pomoč Poljakom je prispel v Beograd, kjer je bil sprejet od našega trgovinskega ministra dr. Andresa. Predsednik Heyl namerava v Jugoslaviji nakupiti večje količine živil, ki jih bo poslal obubožanemu poljskemu prebivalstvu. Ame-

Nesreča ne počiva!

Ne odlašajte s sklenitvijo zavarovanja!

Vse vrste zavarovanj prevzema

„SLAVIJA“

jugoslovenska zavarovalna banka

v novem posloju v Ljubljani, Gajeva ul. 2

ričan ima za te svrhe prilično velike svote na razpolago.

■ Rumunski kralj je amnestiral vse, ki so bili obsojeni po zakonu o zaščiti države.

■ Anglija bo v kratkem spustila v morje devet novih velikih oklopnih po 35.000 in 40.000 ton z brzino 55 km na uro. Vsaka ladja bo oborožena z 10 topovi kalibra 35 cm. Na vsaki oklopnici bodo po tri letala in posadka 1500 mož.

Uradni tečaji

Finančni minister je zaradi pravilne odmere taks določil za maj naslednje uradne tečaje: 1 napoleondor 350 din, 1 zlata turška lira 398,30, 1 angleški funt 195, 1 ameriški dolar 55, 1 kanadski dolar 54,80, 1 nemška marka 14,80, 1 belga 9,25, 1 madžarski pengő 8,70, 1 brazilski

milrajs 2,95, 1 egiptski funt 193, 1 palestinski funt 192,50, 1 urugvajski pesos 18,60, 1 argentinski pesos 12,70, 1 čilski pesos 1,25, 1 turška papirnata lira 34, 100 francoskih frankov 110, 100 švicarskih frankov 1235, 100 italijanskih lir 228,80, 100 holandskih goldinarjev 2924, 100 bolgarskih levov 45, 100 rumunskih lejev 25, 100 danskih kron 845, 100 švedskih kron 1306, 100 norveških kron 996, 100 španskih pezeta 550, 100 grških drahem 40, 100 čeških kron 150,50, 100 finskih mark 89,50, 100 letonskih latov 750, 100 iranskih (perzijskih) iralov 100 dinarjev.

Sejmi

12. maja: Koprivnik, Vel. Loka, Lemberg, Zagorje/S., Planina okr. Šm. Jelšah, Sl. Gradec Teharje;

13. maja: Središče;

14. maja: Bušča vas, Metlika, Mozirje, Radovljica, Št. Vid/Stični, Marenberg, Pristava, Laško, Radohova vas, Dol. Lendava, Ormož, Ljutomer, Maribor;

15. maja: Ljubljana, Celje, Trbovlje;

16. maja: Lukovk, Ig, Šmihel-Stopiče, Kočevska Reka, Krka, Moravče, Studenec/Krškem, Vojnik, Slivnica/Celju, Plištanj, Razkrižje, Turnišče;

17. maja: Maribor;

18. maja: Rakek, Brežice, Celje, Trbovlje.

„Kmetški list“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, pollet. 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lanene tropine ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi najugodnejše kupite pri domačem podjetju

„MEDIC - ZANKL“

tovarne olja, lakov in barv — družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić — Centrala v Ljubljani, podružnica v Mariboru — Ekspoziture v Beogradu in Novem Sadu — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Razne vrste

zdravilnih zelišč

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z o. z., LJUBLJANA
Novi trg 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.

OBRATOVALIŠČE: CELJE IN HRASTNIK

izdeluje in prodaja naslednje vrste fosfatnih gnojil:

rudninski superfosfat 16 % in 18 %

kostni superfosfat kmf 18/19 %

fosfatno žlindro 6/10/18 %

razen teh dobavlja tovarna:

mešana gnojila kas

kostno moko 30 %

kalijevo sol 40 %

Opozorjamo zlasti živinorejce na

hrastniško klajno apno

ki se dobavlja v plombiranih vrečah.

Vprašanja in naročila na: **Tovarno kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.**

Telefon: Hrastnik št. 2 — Brzjavaj: Kemična Hrastnik

Kmetški hranilni in posojilni dom

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani — Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice 14.257

Brzjavaj: „Kmetškidom“ — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun — Daje kratkoročna posojila — Eskontuje menice — Izvršuje ostale denarne posle — Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive **4 do 5 %** obrestuje po
Za vse vloge nudi popolno varnost!
Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!